

นิพนธ์ต้นฉบับ

ปัจจัยที่มีผลต่อการตอบสนองของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบ
การใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติFactors Affecting Visitors' Response to Recreational
Use Regulations in National Parksพีรวัฒน์ คำล้ำเลิศ^{1,2*}สุภัทรา ถึกสถิตย์¹นภวรรณ ฐานะกาญจน์ พงษ์เขียว¹Peerawat Kamlamkert^{1,2*}Supattra Thueksathit¹Noppawan Tanakanjana Phongkhiao¹¹คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กทม. 10900¹Faculty of Forestry, Kasetsart University, Chatuchak, Bangkok 10900 Thailand²กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช จตุจักร กรุงเทพฯ 10900²Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation, Chatuchak, Bangkok 10900 Thailand

*Corresponding Author, E-mail: Peerawat.kam@ku.th

รับต้นฉบับ 14 ตุลาคม 2566

รับแก้ไข 23 มกราคม 2567

รับลงพิมพ์ 2 กุมภาพันธ์ 2567

ABSTRACT

Visitor opinions and the factors affecting their response were surveyed regarding the recreational use regulations in national parks. Khao Yai National Park and Khao Laem Ya-Mu Koh Samet National Park were studied as representatives of a Land and Marine National Park, respectively. Data were collected from 400 visitors using a questionnaire. Data analysis was based on descriptive statistics and multiple regression using a significance test level of 0.05. The 8 variables considered were: visiting experience, activities performed in the area, overnight stay, motivation for developing potential and enhancing self-esteem, motivation for personal needs, motivation for being surrounded by nature and spending time with close friends and family, knowledge of regulations and awareness of the environment and natural resources.

Based on the results, most visitors chose scenic activities, the most important motivation for visiting national parks was relaxation from stress and they had knowledge of the regulations for recreational use in national parks, with a high level of awareness of the environment and natural resources. However, some visitors were not aware of newly enacted regulations. Nonetheless, opinion regarding the suitability of regulations for recreational use in national parks was at a high level. Positive factors affecting visitor response to the regulations for recreational use in national parks were the awareness of the environment and natural resources (Beta = 0.480, $t = 9.806$, $p < 0.001$) and motivation for personal needs (Beta = 0.146; $t = 2.777$; $p = 0.006$). In contrast, negative factors were the actual activities in the area. (Beta = -0.128; $t = -2.663$; $p = 0.008$) and the visitor experience (Beta = -0.111; $t = -2.547$; $p = 0.011$). Thus, the new recreational use regulations should be promoted widely in many ways, so they become well-known and are followed properly by visitors.

Keywords: Response; Visitors; Recreational use regulations; National Parks

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้มาเยือนต่อกระบวนการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ และปัจจัยที่ส่งผลต่อการตอบสนองต่อกระบวนการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ โดยอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เป็นตัวแทนอุทยานแห่งชาติทางบก และอุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด เป็นตัวแทนอุทยานแห่งชาติทางทะเล เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์กลุ่มผู้มาเยือน จำนวน 400 ตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 โดยกำหนดตัวแปรตามทั้งหมด 8 ตัวแปร ได้แก่ ประสบการณ์ในการมาเยือน กิจกรรมที่ประกอบจริงในพื้นที่ การพักค้าง แรงจูงใจด้านการพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง แรงจูงใจด้านความต้องการส่วนบุคคล แรงจูงใจด้านการได้อยู่ท่ามกลางธรรมชาติและได้ใช้เวลากับคนใกล้ชิด ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ ความตระหนักต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

ผลการศึกษา พบว่า ผู้มาเยือนส่วนมากเลือกการประกอบกิจกรรมชมวิวยามวิทัศน์ มีแรงจูงใจในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติ ที่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือ การได้ผ่อนคลายจากความเครียด มีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ และมีความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในระดับมาก แต่ผู้มาเยือนบางส่วนไม่ทราบเกี่ยวกับกฎระเบียบที่ประกาศใช้ใหม่ อย่างไรก็ตามก็ตีความความคิดเห็นในด้านความเหมาะสมของกฎระเบียบการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติอยู่ในระดับสูง โดยปัจจัยที่มีผลต่อการตอบสนองของผู้มาเยือนต่อกระบวนการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ ในเชิงบวก คือ ความตระหนักต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ($Beta = 0.480$; $t = 9.806$; $p < 0.001$) และแรงจูงใจด้านความต้องการส่วนบุคคล ($Beta = 0.146$; $t = 2.777$; $p = 0.006$) แต่ปัจจัยที่มีผลในเชิงลบ คือ กิจกรรมที่ประกอบจริงในพื้นที่ ($Beta = -0.128$; $t = -2.663$; $p = 0.008$) และประสบการณ์ในการมาเยือน ($Beta = -0.111$; $t = -2.547$; $p = 0.011$) ดังนั้นควรประชาสัมพันธ์กฎระเบียบการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการใหม่ๆ ในทุกช่องทางเพื่อให้ผู้มาเยือนทราบและปฏิบัติตามอย่างเหมาะสม

คำสำคัญ: การตอบสนอง ผู้มาเยือน กฎระเบียบการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ อุทยานแห่งชาติ

คำนำ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติของประเทศไทยเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลาย โดยช่วงก่อนหน้าสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2558 ถึง พ.ศ. 2562 มีแนวโน้มของจำนวนผู้มาเยือนเพิ่มมากขึ้นโดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 10.28 ในทุกปี (National Parks Office, 2022) ตลอดจนมีการบังคับใช้พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 โดยมีสาระสำคัญคือ การให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุง รักษา พื้นที่ และจัดการการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อประโยชน์แก่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและนันทนาการ มีการเพิ่มบทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติที่สูงขึ้น และการประกาศกฎหมายลำดับรองตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ที่มีความสอดคล้องกับสถานการณ์ทรัพยากรธรรมชาติในปัจจุบัน เพื่อบังคับใช้แก่ผู้มาเยือนที่เข้ามาในอุทยานแห่งชาติ เช่น การห้ามมิให้นำเข้าไปหรือจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ทุกประเภทในอุทยานแห่งชาติ การห้ามนำและใช้ครีมกันแดดที่มีส่วนประกอบของสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อปะการังเข้าไปในอุทยานแห่งชาติ เป็นต้น ซึ่งเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ถึงข้อดีและข้อเสียของกฎระเบียบดังกล่าวเป็นจำนวนมาก จากแนวโน้มของปริมาณการท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้น

ขึ้นนั้นส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจกรรมนันทนาการอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยสาเหตุหลักของปัญหาผลกระทบในแหล่งนันทนาการส่วนหนึ่งเกิดจากการไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของผู้มาเยือน และการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมที่มีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย ดังนั้นการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมตอบสนองของผู้มาเยือนต่อกระบวนการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ จึงมีความสำคัญต่อการวางแผนการจัดการแหล่งนันทนาการทางธรรมชาติของอุทยานแห่งชาติเป็นอย่างมาก จากการศึกษาของ Prathumthin and Phongkhieo (2018) พบว่า ผู้มาเยือนมีการประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่อุทยานแห่งชาติทั้งทางบกและทางทะเล จำนวน 20 กิจกรรม โดยทุกกิจกรรมนั้นมีการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติบังคับใช้อยู่ทุกกิจกรรม ซึ่งมีทั้งผู้มาเยือนที่ยินยอมปฏิบัติตามกฎระเบียบและผู้มาเยือนที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบ ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการทราบถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการตอบสนองของผู้มาเยือนต่อกระบวนการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ โดยผู้วิจัยได้รวบรวมปัจจัยต่าง ๆ จากการทบทวนวรรณกรรมของผู้ที่ทำการศึกษเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้มาเยือนซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อกัน อาทิเช่น ประสบการณ์ในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติ (Khaopong et al., 2018) จำนวนกิจกรรมที่ประกอบจริงในพื้นที่ (Prathumthin and Phongkhieo, 2018) การพักค้าง

แรงจูงใจของผู้มาเยือน (Jantowat *et al.*, 2011) ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ (Thongkerd *et al.*, 2022) ความตระหนักต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ (Loakaewnoo *et al.*, 2014) เป็นต้น ซึ่งเก็บรวบรวมด้วยวิธีการเก็บจากแบบสอบถามจากผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติ ทั้งทางบกและทางทะเล ดังนั้นงานวิจัยชิ้นนี้ จึงเป็นการรับฟังข้อเสนอดังกล่าวของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติเกี่ยวกับข้อจำกัดของการบังคับใช้กฎระเบียบตลอดจนวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตอบสนองของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์เป็นแนวทางในการจัดการพื้นที่อุทยานแห่งชาติและการปรับปรุงกฎหมายกฎระเบียบของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ให้เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันมากยิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ข้อ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ โดยกำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้ คือ ประสิทธิภาพการมาเยือน กิจกรรมที่ประกอบจรงในพื้นที่ การพักค้าง แรงจูงใจ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ และความตระหนักต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติมีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ

อุปกรณ์และวิธีการ

งานวิจัยครั้งนี้ มีอุปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบด้วยแบบสอบถาม ที่ออกแบบโดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรม การประกอบกิจกรรมของผู้มาเยือน การรับรู้และการตอบสนองของผู้มาเยือน พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562

และระเบียบกฎหมายลำดับรองตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและสร้างเครื่องมือในการศึกษาวิจัย สำหรับใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติ และใช้เครื่องคอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คำนวณหาค่าสถิติต่าง ๆ อุปกรณ์เครื่องเขียน และกล้องถ่ายภาพสำหรับบันทึกภาพกิจกรรมต่าง ๆ โดยมีวิธีการวิจัยดังนี้

การคัดเลือกพื้นที่ศึกษาและกำหนดประชากรเป้าหมายเพื่อให้พื้นที่ศึกษามีความครอบคลุม จึงทำการแบ่งอุทยานแห่งชาติออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ อุทยานแห่งชาติทางบกและอุทยานแห่งชาติทางทะเล โดยรวบรวมข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวชาวไทยจากอุทยานแห่งชาติทั่วประเทศ ย้อนหลัง 5 ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2560–2564 ได้พื้นที่ที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาเยือนอุทยานแห่งชาติทางบกเฉลี่ยสูงสุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติเขาคิฆภูมิ อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ อุทยานแห่งชาติถ้ำหลวง-ขุนน้ำนางนอน (เตรียมการฯ) และอุทยานแห่งชาติน้ำตกพลู พื้นที่ที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เข้ามาเยือนอุทยานแห่งชาติทางทะเลเฉลี่ยสูงสุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด อุทยานแห่งชาติหาดนพรัตน์ธารา-หมู่เกาะพีพี อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง อุทยานแห่งชาติตะรุเตา และอุทยานแห่งชาติเขาสามร้อยยอด (National Parks Office, 2022) จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โดยการจับสลาก เพื่อคัดเลือกหาพื้นที่ตัวแทน โดยตัวแทนอุทยานแห่งชาติทางบกคือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ตัวแทนอุทยานแห่งชาติทางทะเลคือ อุทยานแห่งชาติเขาแหลมหญ้า-หมู่เกาะเสม็ด รายละเอียดปรากฏตาม Table 1 ทั้งนี้ กำหนดประชากรเป้าหมายเป็นผู้มาเยือนชาวไทยทุกเพศ ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่เดินทางมาเยือนและประกอบกิจกรรมนันทนาการในพื้นที่ศึกษา

Table 1 Statistics on average Thai tourists visiting national parks during 2017–2021

National Park type	Number of visitors (people)
Land-based National Park	
Khao Yai National Park	1,371,000
Khao Khitchakut National Park	807,364
Doi Inthanon National Park	584,473
Tham Luang-Khun Nam Nang Non-National Park	496,497
Namtok Phlio National Park	468,987
Marine national park	
Khao Leam Ya-Mo Ko Samet National Park	452,026
Hat Noppharat Thara-Mu Ko Phi Phi National Park	259,238
Mu Ko Chang National Park	118,602
Tarutao National Park	107,647
Khao Sam Roi Yot National Park	93,096

การกำหนดขนาดตัวอย่าง ทำการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สถิติจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่เดินทางมาเยือนพื้นที่ศึกษาทั้ง 2 แห่ง ย้อนหลัง 5 ปี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2560 ถึง 2564 เฉลี่ยรายปี 1,823,026 คน (National Parks Office, 2022) เป็นฐานในการสุ่มตัวอย่าง คำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) แบบทราบขนาดของประชากร กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ เท่ากับ 0.05 ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องใช้ จำนวน 399.91 คน ดังนั้นควรเก็บข้อมูลของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติอย่างน้อย 400 คน เมื่อได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างแล้ว ทำการกระจายจำนวนตัวอย่างตามสัดส่วนของสถิตินักท่องเที่ยวชาวไทยของแต่ละอุทยานแห่งชาติ เพื่อนำไปเก็บข้อมูลภาคสนามในพื้นที่อุทยานแห่งชาติทางบก จำนวน 300 ชุด (ร้อยละ 75) และอุทยานแห่งชาติทางทะเล 100 ชุด (ร้อยละ 25) (National Parks Office, 2022) โดยทำการเก็บข้อมูล ระหว่างเดือนกันยายน พ.ศ. 2565 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ. 2566

การสร้างแบบสอบถาม โดยการศึกษาจากเอกสาร ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นพื้นฐาน โดยแบบสอบถามจะใช้ ทั้งคำถามปลายเปิด (opened-end) และปลายปิด (closed-end) แบ่งเนื้อหาออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับการประกอบกิจกรรม นันทนาการของผู้มาเยือน ประกอบด้วย (1) ประสบการณ์ในการมาเยือน ให้ค่าคะแนนจากจำนวนครั้งที่ผู้มาเยือนเคยเดินทางมาประกอบกิจกรรมนันทนาการ (2) กิจกรรมนันทนาการที่ประกอบจริงในพื้นที่ ให้ค่าคะแนนจากที่ผู้มาเยือนเลือกตอบคำถาม โดยสามารถเลือกตอบได้มากกว่าหนึ่งคำตอบ (3) การพักค้าง ให้ค่าคะแนนจากจำนวนคืนพักค้างในอุทยานแห่งชาติในช่วงเวลาที่มาเยือนอุทยานแห่งชาติ (4) แรงจูงใจของผู้มาเยือน กำหนดคำถามจากวัตถุประสงค์การมาเยือนของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติ ให้ค่าคะแนนจากผู้มาเยือนระบุ ใช้คำถามในลักษณะมาตราวัดแบบ Likert's Scale (Kajonsilp, 2006) ซึ่งได้กำหนดค่าคะแนนของตัวแปรไว้ตั้งแต่มากที่สุด ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 5 และน้อยที่สุด ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 1

2) ความรู้ของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบการใช้ประโยชน์ ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ วัดจากค่าคะแนนจริงที่ผู้มาเยือนตอบคำถาม โดยข้อที่ตอบถูก ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 1 ข้อที่ตอบผิด ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 0 รวมคะแนนสูงสุด คือ 15 คะแนน คะแนนต่ำสุด คือ 0 คะแนน โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผลคะแนนและแบ่งระดับความรู้ไว้ 3 ระดับ โดยเกณฑ์ในการแบ่งอันตรรกะขั้นจะมีความกว้าง เท่ากับ 5.00 เท่า ๆ กัน รวมทั้งสิ้น 3 ชั้น (Kajonsilp, 2006) ดังนี้ 0.00–5.00, 5.01–10.00 และ 10.01–15.00 ซึ่งหมายถึง ผู้มาเยือนมีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบฯ ในระดับน้อย ปานกลาง และมาก ตามลำดับ โดยผู้วิจัยกำหนดคำถามจากพระราชบัญญัติ

อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2562 และกฎระเบียบที่ตามอำนาจของพระราชบัญญัติดังกล่าว ตลอดจนประกาศของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ที่ประกาศใช้ภายในอุทยานแห่งชาติ เพื่อบังคับใช้แก่ผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติ จำนวน 15 ข้อ

3) ความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ใช้คำถามในลักษณะมาตราวัดแบบ Likert's Scale ซึ่งได้กำหนดค่าคะแนนของตัวแปรไว้ตั้งแต่ มากที่สุด ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 5 และน้อยที่สุด ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 1 โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผลคะแนนความตระหนักฯ เป็น 3 ระดับ โดยเกณฑ์ในการแบ่งอันตรรกะขั้นจะมีความกว้าง เท่ากับ 1.33 เท่า ๆ กัน รวมทั้งสิ้น 3 ชั้น (Kajonsilp, 2006) ดังนี้ 1.00–2.33, 2.34–3.67 และ 3.68–5.00 ซึ่งหมายถึง ผู้มาเยือนมีความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำ ปานกลาง และสูง ตามลำดับ โดยผู้วิจัยกำหนดคำถามจากข้อความที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญด้านการความเหมาะสม และความถูกต้องของเนื้อหา

4) ความคิดเห็นของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยาน ใช้คำถามในลักษณะมาตราวัดแบบ Likert's Scale ซึ่งได้กำหนดค่าคะแนนของตัวแปรไว้ตั้งแต่ มากที่สุด ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 5 และน้อยที่สุด ให้ค่าคะแนนเท่ากับ 1 โดยกำหนดเกณฑ์การแปลผลคะแนนความคิดเห็นของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบฯ เป็น 3 ระดับ โดยเกณฑ์ในการแบ่งอันตรรกะขั้นจะมีความกว้าง เท่ากับ 1.33 เท่า ๆ กัน รวมทั้งสิ้น 3 ชั้น (Kajonsilp, 2006) ดังนี้ 1.00–2.33, 2.34–3.67 และ 3.68–5.00 ซึ่งหมายถึง ระดับความคิดเห็นของผู้มาเยือนต่อความเหมาะสมของกฎระเบียบฯ อยู่ในระดับต่ำ ปานกลาง และสูง ตามลำดับ

5) ข้อมูลภูมิหลังของผู้มาเยือน เป็นการเก็บข้อมูลลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรของผู้มาเยือน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และภูมิลำเนา

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรง ความเหมาะสม และความถูกต้องเชิงเนื้อหา เพื่อให้เนื้อหาของแบบสอบถามครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ และทำการตรวจสอบความเชื่อมั่น (reliability) โดยนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ด้วยวิธีการทดสอบของครอนบาค (Cronbach) และวิธีการของคูเดอร์ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson) สูตร K.R. 20 กำหนดค่าความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 0.600 ซึ่งเป็นค่าที่อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (Thaweerat, 1997) ผลการทดสอบปรากฏ ดังนี้ (1) แบบวัดแรงจูงใจสำหรับการเดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติครั้งนี้ ได้ค่าค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.896 (2) แบบวัดความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ได้ค่าความเชื่อมั่น

เท่ากับ 0.725 (3) แบบวัดความคิดเห็นของผู้มาเยือนต่อความเหมาะสมของกฎระเบียบการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.722 (4) แบบสอบถามในส่วนที่ใช้วัดความรู้ของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.664 ในส่วนของการทดสอบความยากของแบบสอบถาม ตอนของความรู้ของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบด้านนันทนาการของอุทยานแห่งชาติ โดยแจกแบบสอบถามแก่ผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติที่ไม่ใช่พื้นที่ศึกษา คำนวณตามสูตร Thaweerat (1997) ซึ่งได้ค่าความยาก เท่ากับ 0.587 (ความยากในระดับปานกลาง) ซึ่งเป็นที่ยอมรับได้ โดยสามารถจำแนกเป็น ค่าถามค่อนข้างยาก จำนวน 3 ข้อ ค่าถามมีความยากปานกลาง จำนวน 6 ข้อ และค่าถามค่อนข้างง่าย จำนวน 6 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistic) ในการอธิบายข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างทุกตัวแปรที่ทำการศึกษา โดยใช้สถิติพื้นฐานในการแจกแจงความถี่ อัตราส่วน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ปัจจัย (factor analysis) เป็นเทคนิคที่จะจับกลุ่มหรือรวมกลุ่มตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันไว้ในกลุ่มหรือปัจจัยเดียวกัน โดยตัวแปรที่อยู่ในปัจจัยเดียวกันจะมีความสัมพันธ์กันมาก ซึ่งความสัมพันธ์ของแต่ละตัวแปรนั้นจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน (ทิศทางบวกหรือลบ) เพื่อจัดกลุ่มของตัวแปรในส่วนของแรงจูงใจทั้ง 18 ตัวแปร ให้อยู่ในกลุ่มเดียวกันและนำไปทดสอบสมมติฐานต่อไป ซึ่งสามารถจัดกลุ่มได้ทั้งหมด 3 กลุ่ม และใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (multiple regression analysis) ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติในการทดสอบไว้ที่ระดับ 0.05

จากการตรวจสอบทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สามารถ กำหนดตัวแปรต้น จำนวน 8 ตัวแปร ตัวแปรตาม จำนวน 1 ตัวแปร และกำหนดสมมติฐานการวิจัยครั้งนี้ได้ว่า “ประสบการณ์ในการมาเยือน กิจกรรมที่ประกอบขึ้นในพื้นที่การพักผ่อน แรงจูงใจด้านการพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง แรงจูงใจด้านความต้องการส่วนบุคคล แรงจูงใจด้านการได้อยู่ท่ามกลางธรรมชาติและได้ใช้เวลากับคนใกล้ชิด ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ ความตระหนักต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบการใช้ประโยชน์ด้าน

นันทนาการในอุทยานแห่งชาติ” โดยตัวแปรแรงจูงใจของผู้มาเยือน สามารถใช้เทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย (factor analysis) แบ่งได้ 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 แรงจูงใจด้านการพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง กลุ่มที่ 2 แรงจูงใจด้านความต้องการส่วนบุคคล และกลุ่มที่ 3 แรงจูงใจด้านการได้อยู่ท่ามกลางธรรมชาติและได้ใช้เวลากับคนใกล้ชิด

ผลและวิจารณ์

ลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรของผู้มาเยือน

จากผลการศึกษาของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติ จำนวน 400 คน พบว่าผู้มาเยือนเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง และเพศทางเลือก (LGBTQ+) คิดเป็นร้อยละ 54.00 40.50 และ 5.50 ตามลำดับ โดยผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.75 รองลงมาคือ อายุอยู่ในช่วง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.25 โดยมีอายุสูงสุด 67 ปี ต่ำสุด 18 ปี และมีอายุเฉลี่ยที่ 30.85 ปี ส่วนมากจบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 55.75 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 30.75 และผู้มาเยือนประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 27.25 รองลงมาคือ นักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 21.25 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน อยู่ในช่วง 15,001-25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 38.00 รองลงมา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 31.50 โดยมีรายได้สูงสุดที่ 200,000 บาทต่อเดือน ต่ำสุดที่ 0 บาท (กรณีไม่ได้ประกอบอาชีพ) มีรายได้เฉลี่ยเท่ากับ 20,276.28 บาท ซึ่งผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติส่วนใหญ่เดินทางมาจากกรุงเทพมหานครและจังหวัดอื่น ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 49.25 และ 32.00 ตามลำดับ รายละเอียดปรากฏตาม Table 2 สอดคล้องกับการศึกษาของ Phumsathan *et al.* (2017) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้มาเยือนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในโครงการท่องเที่ยวป่าสงวนแห่งชาติป่าวังน้ำเขียว-ป่าเขาภูหลวง จำนวน 929 ตัวอย่าง พบว่า ผู้มาเยือนเพศหญิงและเพศชาย มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน อายุอยู่ระหว่าง 21-30 ปี การศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับปริญญาตรี อาชีพส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัทเอกชน รายได้อยู่ในช่วง 10,001-20,000 บาท และส่วนใหญ่เดินทางมาจากกรุงเทพมหานคร

Table 2 Number and percentage of visitors classified by basic socio-demographic characteristics

Data list	Number (n=400)	Percentage	Remark
<u>Gender</u>			
Male	216	54.00	
Female	162	40.50	
LGBTQ+	22	5.50	
<u>Age</u>			
Less than 20 years	30	7.50	Average 30.85 years
21–30 years	199	49.75	Maximum 67 years
31–40 years	105	26.25	Minimum 18 years
41–50 years	46	11.50	
51–60 years	12	3.00	
More than 60 years	8	2.00	
<u>Education level</u>			
Primary education	9	2.25	
Junior high school	20	5.00	
High school	123	30.75	
Bachelor's degree	223	55.75	
Master's degree or higher	25	6.25	
Table 2 (continued)			
Data list	Number (n=400)	Percentage	Remark
<u>Main occupation</u>			
Government service/state enterprise	50	12.50	
Private company employees	109	27.25	
Trade/Businessman/Business owner	73	18.25	
Farmer/animal raiser	10	2.50	
Student/coordinate/undergraduate	85	21.25	
General employee	48	12.00	
Not working	18	4.50	
Other	7	1.75	
<u>Total household income</u>			
Less than 15,000 Bath	126	31.50	Average 20,276.28 Bath
15,001–25,000 Bath	152	38.00	Maximum 200,000 Bath
25,001–35,000 Bath	56	14.00	Minimum 0 Bath
35,001–45,000 Bath	26	6.50	
More than 45,000 Bath	40	10.00	
<u>Domicile</u>			
Bangkok	197	49.25	
Central region	56	14.00	
Northern region	14	3.50	
Northeast region	128	32.00	
Southern region	5	1.25	

การประกอบกิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือน
พบว่า ผู้มาเยือนร้อยละ 36.25 เคยมาเยือนอุทยานแห่งชาติ 2-4 ครั้ง รองลงมาคือ มาเยือนครั้งแรกและเคยมาเยือน 5-7 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 26.50 และ 16.25 ตามลำดับ โดยประสบการณ์มาเยือนอุทยานแห่งชาติเฉลี่ย 2.46 ครั้ง สำหรับลักษณะกลุ่มของการเดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติ ที่มากที่สุด คือ กลุ่มเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 38.25 รองลงมาคือ กลุ่มครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 31.75 ซึ่งจำนวนสมาชิกในการเดินทางส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 4-6 คน คิดเป็นร้อยละ 43.25 รองลงมาคือ ระหว่าง 1-3 คน คิดเป็นร้อยละ 37.75 โดยจำนวนสมาชิกในการเดินทางเฉลี่ย 3.31 และผู้มาเยือน ร้อยละ 70.00 ไม่พักค้าง มีเพียงร้อยละ 30.00 ที่พักค้าง แบ่งออกเป็น พักค้าง จำนวน 1 คืน ร้อยละ 47.50 และพัก 2 คืน ร้อยละ 40.84 รายละเอียดปรากฏตาม Table 3 ในส่วนของกิจกรรมนันทนาการที่ประกอบจริงในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ พบว่า กิจกรรมนันทนาการที่ผู้มาเยือนเลือกกระทำมากที่สุด คือ กิจกรรมชมวิวยอดเขาค้อ คิดเป็นร้อยละ 83.00 รองลงมาคือ ประกอบกิจกรรมการถ่ายภาพ คิดเป็นร้อยละ 76.00 กิจกรรมพักผ่อนในบรรยากาศที่สงบ คิดเป็นร้อยละ 39.50 กิจกรรมเดินป่าศึกษาธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 27.30 กิจกรรมดูนก/ส่องสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 26.80 กิจกรรมเล่นน้ำ/น้ำตก/กิจกรรมทางน้ำ คิดเป็นร้อยละ 18.50 กิจกรรมปิกนิก คิดเป็นร้อยละ 12.00 กิจกรรมตั้งแคมป์พักแรม คิดเป็นร้อยละ 11.80 กิจกรรมประกอบอาหาร คิดเป็นร้อยละ 6.00 และกิจกรรมนันทนาการที่ผู้มาเยือนเลือกกระทำน้อยที่สุดคือ กิจกรรมปั่นจักรยาน คิดเป็นร้อยละ 3.00 เป็นไปทิศทางเดียวกันกับการศึกษาของ Prathumthin and Phongkhieo (2018) ที่พบว่ากิจกรรมที่ปรากฏจริงในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ที่พบมากที่สุดคือ การตั้งแคมป์พักแรม กิจกรรมวิว/ถ่ายภาพ และกิจกรรมเดินป่า

เมื่อพิจารณาพื้นฐานทางสังคมประชากรของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติ ประสบการณ์ในการมาเยือน ลักษณะกลุ่มของการเดินทาง จำนวนสมาชิกภายในกลุ่ม การพักค้าง ตลอดจนรูปแบบกิจกรรมนันทนาการที่ได้ประกอบจริงในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ พบว่าผู้มาเยือนเพศชายและเพศหญิง มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 21-30 ปี อาจเป็นเพราะช่วงวัยดังกล่าว เป็นวัยที่ร่างกายแข็งแรง มีอิสระในการท่องเที่ยวหรือตัดสินใจในสิ่งต่าง ๆ สามารถเดินทางไปเยือนอุทยานแห่งชาติได้สะดวกกว่าช่วงวัยอื่น ประกอบกับส่วนใหญ่ของผู้มาเยือนประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน และเดินทางมาจากกรุงเทพมหานคร การที่กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะนี้อาจเป็นเพราะเป็นอาชีพดังกล่าวต้องทำงานในรูปแบบประจำหรือพบกับรูปแบบการใช้ชีวิตที่เดิม ๆ (Silangirn, 2017) ประกอบกับกรุงเทพมหานคร เป็นเมืองหลวงที่มีจำนวน

ประชากรค่อนข้างแออัด และมีปัญหามลภาวะทางอากาศ (Pollution Control Department, 2022) แต่อย่างไรก็ตาม รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่ของผู้มาเยือนอยู่ในช่วง 15,000-25,000 บาท ซึ่งเป็นอัตราเงินเดือนที่สามารถเดินทางมาเยือนอุทยานแห่งชาติที่ไม่ไกลจากกรุงเทพมหานครได้ ทั้งนี้ผู้มาเยือนส่วนใหญ่เลือกที่จะไม่พักค้าง อาจเป็นเพราะลักษณะการเดินทางมาเยือนเป็นรูปแบบของกลุ่มเพื่อน ที่มีขนาดของกลุ่มระหว่าง 4-6 คน ซึ่งสอดคล้องกับกิจกรรมนันทนาการที่ผู้มาเยือนเลือกประกอบจริงในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ คือ กิจกรรมชมวิวยอดเขาค้อ รองลงมาคือ กิจกรรมการถ่ายภาพ

แรงจูงใจของผู้มาเยือนในการเดินทางมาอุทยานแห่งชาติ คือประสบการณ์นันทนาการที่ผู้มาเยือนคาดหวัง ซึ่งพิจารณาจากการให้ระดับความสำคัญของตัวเลือกของแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติ จำนวน 18 ตัวเลือก พบว่า แรงจูงใจ ที่ผู้มาเยือนให้ความสำคัญมากที่สุดคือ การได้ผ่อนคลายจากความเครียด ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมาคือ การได้สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิด ($\bar{X} = 4.44$) และความเพลิดเพลิน/สนุกสนาน ($\bar{X} = 4.38$) โดยแรงจูงใจ ที่ผู้มาเยือนให้ความสำคัญน้อยที่สุดคือ การได้ฝึกฝนการใช้อุปกรณ์ต่างๆ และพัฒนาทักษะในการประกอบกิจกรรม ($\bar{X} = 3.43$) รองลงมาคือ การได้เป็นผู้นำหรือถ่ายทอดประสบการณ์ให้แก่ผู้อื่น ($\bar{X} = 3.65$) และการศึกษาและเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ($\bar{X} = 3.82$) ตามลำดับ รายละเอียดตาม Table 4

จากตัวแปรแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติ จำนวน 18 ตัวเลือก สามารถจัดกลุ่มตัวเลือกด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย (factor analysis) ในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือน โดยสามารถจำแนกแรงจูงใจได้ 3 กลุ่ม อธิบายค่าความแปรปรวนได้ร้อยละ 56.65 กลุ่มที่ 1 แรงจูงใจด้านการพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง สามารถอธิบายค่าความแปรปรวนได้มากที่สุด คือ ร้อยละ 29. รองลงมาคือ กลุ่มที่ 2 แรงจูงใจด้านความต้องการส่วนบุคคล สามารถอธิบายค่าความแปรปรวนได้มากที่สุด คือ ร้อยละ 14. และกลุ่มที่ 3 แรงจูงใจด้านการได้อยู่ท่ามกลางธรรมชาติและได้ใช้เวลากับคนใกล้ชิด สามารถอธิบายค่าความแปรปรวนได้มากที่สุด คือ ร้อยละ 12.72 ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของ Jantowat *et al.* (2011) และ Phumsathan *et al.* (2017) ที่สามารถจำแนกแรงจูงใจได้มากกว่า 3 กลุ่ม เนื่องจากจำนวนตัวเลือกของแรงจูงใจมีจำนวนไม่เท่ากัน ประกอบกับกลุ่มตัวอย่างและช่วงเวลาที่แตกต่างกัน จึงทำให้ผลการศึกษาที่ได้แตกต่างกัน รายละเอียดตาม Table 5

Table 3 Number and percentage of visitors classified by experience visiting national parks and general characteristics of travel

Parameter	Number (n=400)	Percentage	Remark
<u>Having experienced in traveling</u>			
Never/first travel	106	26.50	Average 2.46 times
2-4 times	145	36.25	
5-7 times	65	16.25	
8-10 times	26	6.50	
More than 10 times	58	14.50	
<u>Travel group type</u>			
Travel alone	35	8.75	
Group of friends	153	38.25	
Tour group/travel agency	24	6.00	
Group of family	127	31.75	
Mixed group	44	11.00	
Other	17	4.25	
<u>Overnight</u>			
Not stay overnight	280	70.00	Average 0.51 night
Stay overnight	120	30.00	
<u>Number of nights</u>			
			(N = 120)
One night	57	47.50	Average 1.69 nights
Two nights	49	40.84	
Three nights	10	8.33	
Four nights	2	1.67	
Five nights	1	0.83	
Six nights	1	0.83	

Table 4 Mean and standard deviation of motivating factors for visiting national parks.

Motivation for visiting national parks	Average (n=400)
1. Experiencing nature closely	4.44
2. Adventure, challenge and exciting things to find	3.91
3. Spending time with close friends and family	4.24
4. Learning and studying nature forest and marine resources	4.06
5. Relaxing from stress	4.50
6. Practice using various pieces of equipment and develop skills in carrying out activities	3.43
7. Exploring new places	4.06
8. Being a leader or transfer experiences to others	3.65
9. Self-reliance and testing own abilities	3.85
10. Doing a variety of activities	3.96
11. Enjoyment and fun	4.38
12. Expressing creativity	3.86
13. Having the opportunity to share and help others	3.93
14. Meeting and making friends with others	3.99
15. Studying and learning history	3.82
16. Experiencing the uniqueness of nature	4.19
17. Success and pride in doing what you want	3.94
18. Expressing personal preferences or reflecting one's own values	4.02

Table 5 Factor loading of motivating factors for visiting national parks

Motivation for visiting national parks	Factor loading		
	1	2	3
1. Practice using various equipment and develop skills in carrying out activities	.797		
2. Being a leader or transfer experiences to others	.786		
3. Studying and learning history	.728		
4. Self-reliance and test own abilities	.712		
5. Meeting and making friends with others	.680		
6. Learning and studying nature forest and marine resources	.668		
7. Adventure, challenge and exciting things to find	.666		
8. Having the opportunity to share and help others	.656		
9. Expressing creativity	.642		
10. Doing a variety of activities	.616		
11. Exploring new places	.475		
12. Expressing personal preferences or reflecting one's own values		.778	
13. Success and pride from doing what you want		.762	
14. Experiencing the uniqueness of nature		.694	
15. Relaxing from stress		.542	
16. Experiencing nature closely			.766
17. Spending time with close friends and family			.706
18. Enjoyment and fun			.669

Remark: Cumulative Percentage of Variance = 56.65, Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) = 0.641

ความรู้ของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ และช่องทางการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ จากผลการศึกษาความรู้ของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ พบว่า ในภาพรวมจัดอยู่ในระดับมากโดยผู้มาเยือนตอบคำถามถูกต้องเฉลี่ย 10.21 ผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 65.70 รองลงมาคือระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 31.30 และระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 3.00

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็น พบว่า ประเด็นที่ผู้มาเยือนมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 96.00 คือ “เมื่อชำระค่าบริการผ่านเข้าอุทยานแห่งชาติแล้ว หากผ่านด่านตรวจต้องหยุดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบทุกครั้ง” โดยรองลงมาคือ “ผู้มาเยือนสามารถขอเช่า/กาแฟ หรือดื่มเครื่องดื่มสำเร็จรูปบริเวณพื้นที่กางเต็นท์หรือที่พักของตนเองได้” คิดเป็นร้อยละ 86.00 และร้อยละ 78.00 มีความรู้ว่า “หลังจากเวลา 22.00 น. ผู้มาเยือนไม่สามารถดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เพื่อเพิ่มความอบอุ่นแก่ร่างกายได้” สำหรับประเด็นที่ผู้มาเยือนไม่ทราบมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.30 คือ “ผู้มาเยือนไม่สามารถ

ประกอบอาหารประเภทปิ้งย่าง บริเวณหน้าเต็นท์ของตนเองได้” โดยผู้มาเยือนส่วนใหญ่ยังคิดว่าสามารถกระทำได้นอกจากนี้ร้อยละ 57.80 ยังคิดว่า “ภายในอุทยานแห่งชาติไม่อนุญาตให้ผู้มาเยือนสูบบุหรี่โดยเด็ดขาด” และร้อยละ 54.80 คิดว่า “ครีมกันแดดที่มีจำหน่ายตามท้องตลาดทุกชนิด สามารถนำเข้ามาและใช้ในกิจกรรมทางน้ำภายในอุทยานแห่งชาติได้” ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง ทั้งนี้จะเห็นได้ว่ากฎระเบียบที่ประกาศใช้ใหม่ การประชาสัมพันธ์อาจจะยังไม่ทั่วถึงประชาชนมากพอ จึงทำให้เกิดความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง

ในส่วนของการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ ผลการศึกษาพบว่า ผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับกฎระเบียบของอุทยานแห่งชาติ คิดเป็นร้อยละ 77.50 โดยช่องทางการรับรู้ข่าวสารที่ผู้มาเยือนรับรู้มากที่สุดคือ สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช คิดเป็นร้อยละ 21.47 รองลงมาคือ สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์อื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 19.20 และช่องทางโทรทัศน์/วิทยุ คิดเป็นร้อยละ 18.14 สำหรับช่องทางการรับรู้ข่าวสารที่ผู้มาเยือนรับรู้ น้อยที่สุดคือ หนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 3.46 รองลงมาคือ จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ คิดเป็นร้อยละ 11.33 และจากเพื่อน/คนรอบข้าง คิดเป็นร้อยละ 12.00 จากตัวเลือกของผู้มาเยือนที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับ

กฎระเบียบฯ แตกต่างจากการศึกษาของ Mathavararug (2002) พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของอุทยานแห่งชาติจากช่องทางโทรทัศน์ เนื่องจากพฤติกรรมการติดตามข่าวสารของนักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนมีการเปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้น

ความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของผู้มาเยือน การศึกษาความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของผู้มาเยือน พบว่า ผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีระดับความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในระดับสูง ($\bar{X} = 4.25$) เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยรายข้อ พบว่า “การได้อยู่ท่ามกลางธรรมชาติเป็นการผ่อนคลายความตึงเครียดได้เป็นอย่างดี” ($\bar{X} = 4.57$) รองลงมาคือ “ทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์มีส่วนช่วยให้มนุษย์มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น” ($\bar{X} = 4.50$) และ “มนุษย์จำเป็นต้องพึงพิงธรรมชาติในการดำรงชีวิต” ($\bar{X} = 4.49$)

จากการศึกษาความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติ พบว่า ผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติส่วนมากจะเห็นด้วยกับข้อความที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ สะท้อนให้เห็นว่าผู้มาเยือนมีความสัมพันธ์และมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งผู้มาเยือนเชื่อว่าสามารถทำให้ผ่อนคลายความเครียดจากการทำงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการดำรงชีวิตให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับข้อมูลลักษณะพื้นฐานทางสังคมประชากรของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติ ที่ส่วนมากประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชนและเดินทางจากกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองที่ความหนาแน่นของประชากรสูงและมีความเคร่งเครียดกับการทำงานมากกว่าภูมิภาคอื่นในประเทศไทย (Silangirm, 2017) และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับข้อมูลแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติ ที่ให้ความสำคัญมากที่สุดคือ การได้ผ่อนคลายจากความเครียด รองลงมาคือ การได้สัมผัสธรรมชาติอย่างใกล้ชิด และความเพลิดเพลิน/สนุกสนาน ตามลำดับ

ความคิดเห็นของผู้มาเยือนต่อความเหมาะสมของกฎระเบียบการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ และระดับความเข้มข้นของการบังคับใช้กฎระเบียบฯ จากผลการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของผู้มาเยือนต่อความเหมาะสมของกฎระเบียบฯ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.09 หมายถึง ระดับความคิดเห็นของผู้มาเยือนต่อความเหมาะสมของกฎระเบียบฯ อยู่ในระดับสูง นั่นคือ กฎระเบียบฯ มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยไม่จำเป็นต้องมีการแก้ไขปรับปรุงแต่อย่างใด ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาแต่ละประเด็นคำถาม พบว่า ประเด็นคำถามที่ผู้มาเยือนมีความเห็นด้วยมากที่สุดคือ “กฎระเบียบฯ ในอุทยานแห่งชาติ มีความจำเป็นในการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม” ($\bar{X} = 4.56$)

รองลงมาคือ “การปฏิบัติตามกฎระเบียบฯ ในอุทยานแห่งชาติ ช่วยให้คุณภาพของการมาเยือนอุทยานแห่งชาติไปในทิศทางที่ดี” ($\bar{X} = 4.35$) และ “การกำหนดกฎระเบียบฯ ในอุทยานแห่งชาติ มีส่วนช่วยในการสร้างความเข้าใจระหว่างเจ้าหน้าที่ป่าไม้กับผู้มาเยือน” ($\bar{X} = 4.32$)

ในส่วนของระดับความเข้มข้นของการบังคับใช้กฎระเบียบการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ พบว่า ผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีการให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเข้มข้นของการบังคับใช้กฎระเบียบฯ กับผู้มาเยือนอยู่ในระดับเข้มข้นมาก คิดเป็นร้อยละ 46.25 รองลงมาคืออยู่ในระดับเข้มข้นปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 34.00 และอยู่ในระดับเข้มข้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 16.50 ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยของระดับความเข้มข้นของการบังคับใช้กฎระเบียบการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ กับผู้มาเยือน เท่ากับ 3.77 เมื่อแปลความหมายของค่าที่ได้ สรุปได้ว่า พนักงานเจ้าหน้าที่มีการบังคับใช้กฎระเบียบฯ กับผู้มาเยือนอยู่ในระดับเข้มข้นมาก นั่นคือ พนักงานเจ้าหน้าที่ได้มีการบังคับใช้กฎระเบียบฯ กับผู้มาเยือน ตลอดจนการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎระเบียบแก่ผู้มาเยือนในระดับที่ดีแล้ว ทั้งนี้ อาจเกิดจากกฎระเบียบที่ประกาศบังคับใช้ใหม่นั้น มีความเรียบง่ายไม่ซับซ้อน แตกต่างจากกฎระเบียบก่อนหน้านี้ ที่มีปรับปรุงเพิ่มเติมหลายฉบับ ซึ่งอาจทำให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีความสับสนของกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ ผลการทดสอบสมมติฐานจากการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (multiple regression analysis) ซึ่งผ่านการตรวจสอบแล้ว เป็นไปตามข้อกำหนดในการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ พบว่า ตัวแปรอิสระทุกตัวรวมกันส่งอิทธิพลร่วมต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยก่อให้เกิดความแปรผันในตัวแปรตามร้อยละ 38.70 ($F = 26.91$; $p < 0.05$; $R^2 = 0.387$, Adjusted R Square = 0.373) แต่เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัว พบว่ามีเพียง 4 ตัวแปร ที่มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ ความตระหนักต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ 0.480 ($t = 9.806$; $p < 0.001$) รองลงมาคือแรงจูงใจด้านความต้องการส่วนบุคคล มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ 0.165 ($t = 2.777$; $p = 0.006$) กิจกรรมที่ประกอบจริงในพื้นที่ มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ -0.128 ($t = -2.663$; $p = 0.008$) และประสบการณ์ในการมาเยือน มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Beta) เท่ากับ -0.111 ($t = -2.547$;

$p = 0.011$) ตามลำดับ รายละเอียดตาม Table 6 ในขณะที่ปัจจัยด้านการพักค้าง แรงจูงใจด้านการพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง แรงจูงใจด้านการได้อยู่ท่ามกลางธรรมชาติและได้ใช้เวลากับคนใกล้ชิด รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบ ไม่มีอิทธิพลต่อความคิดเห็นของผู้มาเยือนด้านความเหมาะสมของกฎระเบียบฯ อย่างไรก็ดี การศึกษาของ Jantowat *et al.* (2011) พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้

ประโยชน์ด้านนันทนาการ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ภูมิสำเนา แรงจูงใจด้านการได้พัฒนาทักษะทางกายภาพ ระยะเวลาในการประกอบกิจกรรมนันทนาการ และการบังคับใช้กฎระเบียบ ทั้งนี้อาจเกิดจากช่วงระยะเวลาในการเก็บข้อมูล และปัจจัยของตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้เก็บข้อมูลของผู้มาเยือนมีความแตกต่างกัน

Table 6 Factors affecting visitors' response to recreational use regulations in national parks

Independent variable	Constant	Mean	S.D.	Beta	t	P-value	VIF
Constant	1.034						
Visiting experience		2.460	1.330	-0.111	-2.547	0.011	1.012
Activities performed in the area		0.302	0.176	-0.128	-2.663	0.008	1.027
Overnight stay		0.510	0.910	0.079	1.665	0.097	1.889
Motivation for developing potential and enhancing self-esteem		0.009	0.045	0.012	0.209	0.834	1.776
Motivation for personal needs		0.146	0.052	0.165	2.777	0.006	1.865
Motivation for surrounded by nature and spend time with close people		0.093	0.049	0.098	1.910	0.057	1.372
Knowledge of regulations		0.681	0.155	-0.057	-1.313	0.190	1.557
Awareness of the environment and natural resources		4.250	0.314	0.480	9.806	0.000	1.350

Remarks: $F = 26.91$, $P\text{-value} < 0.05$, $R^2 = 0.387$, Adjusted $R^2 = 0.373$, Significant at 0.05 level

เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับการตอบสนองของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ สามารถอธิบายได้ดังนี้

1) ความตระหนักต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบฯ ในเชิงบวก คือ ผู้มาเยือนที่มีระดับของความตระหนักต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติมาก จะเห็นด้วยว่ากฎระเบียบฯ มีความเหมาะสมมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ Loakaewnoo (2015) ศึกษาความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมของผู้ใช้ประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติเอราวัณ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้มาเยือนกับสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ผู้มาเยือนที่มีความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมน้อยมากจะทำให้พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมน้อยมากตามไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากผู้มาเยือนที่มีความตระหนักต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติสูง จะมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งกับทรัพยากรธรรมชาติ เข้าใจถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม มีความรู้สึกอยากให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้รับการดูแลเป็นอย่างดี

ไม่ถูกทำลายหรือทำให้เสื่อมโทรมลง จากการกระทำของนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมอุทยานแห่งชาติ ทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ (Loakaewnoo, 2015) จึงทำให้ผู้มาเยือนเหล่านั้นเข้าใจและเห็นว่ากฎระเบียบต่าง ๆ ในอุทยานแห่งชาติ มีความเหมาะสมและจำเป็น

2) แรงจูงใจด้านความต้องการส่วนบุคคล มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบฯ ในเชิงบวก คือ ผู้มาเยือนที่มีแรงจูงใจในการมาเยือนอุทยานแห่งชาติด้านความต้องการส่วนบุคคลมาก จะเห็นด้วยกับความเหมาะสมของกฎระเบียบฯ มาก ทั้งนี้ เนื่องจากแรงจูงใจของผู้มาเยือนด้านความต้องการส่วนบุคคล คือ การได้แสดงออกถึงความชอบส่วนบุคคล หรือสะท้อนค่านิยมของตนเอง ความสำเร็จและภาคภูมิใจจากการได้กระทำสิ่งที่ต้องการ การได้สัมผัสกับความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ทางธรรมชาติ และการได้ผ่อนคลายจากความเครียด โดยผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติส่วนมาก จะมีความคาดหวังในการพบเจอทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สมบูรณ์ เพื่อตอบสนองการกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ข้างต้นได้ (Phumsathan *et al.*, 2017) จึงมีการตอบสนองต่อกฎระเบียบ

ต่างๆ และเห็นด้วยว่ากฎระเบียบในอุทยานแห่งชาติมีความเหมาะสมมาก

3. กิจกรรมที่ประกอบจริงในพื้นที่ มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบฯ ในเชิงลบ คือ ผู้มาเยือนที่เลือกประกอบกิจกรรมจริงในพื้นที่หลากหลายกิจกรรม จะเห็นด้วยกับความเหมาะสมของกฎระเบียบฯ น้อย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้มาเยือนที่เลือกประกอบกิจกรรมจริงในพื้นที่หลากหลายกิจกรรมมาก จึงมีความเกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎระเบียบภายในอุทยานแห่งชาติมากกว่ากลุ่มผู้มาเยือนที่เลือกประกอบกิจกรรมในพื้นที่น้อยกิจกรรม จึงทำให้ประสบกับข้อจำกัดบางอย่างของกฎระเบียบ การบังคับใช้ หรือบทลงโทษจากการฝ่าฝืนกฎระเบียบ ทำให้ผู้มาเยือนกลุ่มนี้คิดเห็นว่ากฎระเบียบดังกล่าวมีความเหมาะสมน้อย ควรปรับปรุงเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดที่มีผลต่อการตอบสนองต่อกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการ ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบและมาตรการจัดการผู้ใช้ประโยชน์ ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม (Jantawat *et al.*, 2011) ซึ่งหากเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้เข้ากลุ่มผู้มาเยือนกลุ่มนี้ได้มากขึ้น จะช่วยให้ทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติได้ดียิ่งขึ้น (Mathavararug, 2002) โดยจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ช่องทางการรับรู้ข่าวสารที่ผู้มาเยือนรับรู้มากที่สุดคือ สื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช

4. ประสพการณ์ในการมาเยือน มีอิทธิพลต่อการตอบสนองของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบฯ ในเชิงลบ คือ ผู้มาเยือนที่มีประสพการณ์ในการมาเยือนมาก จะไม่เห็นด้วยกับความเหมาะสมของกฎระเบียบฯ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติ ที่มีประสพการณ์ในการมาเยือนสูง มีความคุ้นเคยกับกฎระเบียบต่าง ๆ ที่บังคับใช้ในอุทยานแห่งชาติ สอดคล้องกับพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีการบังคับใช้กฎระเบียบการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติกับผู้มาเยือนอยู่ในระดับเข้มข้นมาก จึงทำให้เห็นถึงข้อจำกัดบางอย่างของกฎระเบียบ การบังคับใช้ หรือบทลงโทษจากการฝ่าฝืนกฎระเบียบ ว่ายังมีความไม่เหมาะสมหรือสามารถปรับปรุงเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้ อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมของผู้มาเยือนที่อ่านป้ายเตือนมีการตอบสนองเชิงบวกมากกว่านักท่องเที่ยวที่ไม่อ่านป้าย โดยป้ายเตือนเชิงอธิบายเหตุผลและที่มีข้อความขอร้องมีการส่งผลต่อพฤติกรรมตอบสนองของนักท่องเที่ยวมากที่สุด ส่งผลให้ นักท่องเที่ยวที่ได้รับความรู้และความเข้าใจจะมีพฤติกรรมต่อสิ่งแวดล้อมเชิงบวก (Paisarn and Emphandhu, 2008) ดังนั้น หากต้องการให้ผู้มาเยือนที่มีประสพการณ์ในการมาเยือนมาก มีการตอบสนองต่อกฎระเบียบด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติที่ดีมากยิ่งขึ้น กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ควรมีการเพิ่มป้าย

สื่อความหมายที่มีข้อความขอร้องดังกล่าวให้มากยิ่งขึ้นในอนาคต

สรุปและข้อเสนอแนะ

กลุ่มตัวอย่างผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติ จำนวน 400 คน ส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วง 21–30 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน อยู่ในช่วง 15,001–25,000 บาท และส่วนใหญ่เดินทางมาจากกรุงเทพมหานคร เคยมาเยือนอุทยานแห่งชาติ 2–4 ครั้ง โดยเดินทางมาในลักษณะของกลุ่มเพื่อน มีจำนวนสมาชิกระหว่าง 4–6 คน ส่วนใหญ่ไม่มีการพักค้างในอุทยานแห่งชาติ และผู้มาเยือนโดยมากเลือกการประกอบกิจกรรมชมวิวยามวิเศษ สำหรับการศึกษาแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของผู้มาเยือนอุทยานแห่งชาติ พบว่า การได้ผ่อนคลายจากความเครียด เป็นตัวแปรที่ผู้มาเยือนให้ความสำคัญมากที่สุด และจำแนกกลุ่มแรงจูงใจของผู้มาเยือนได้เป็น 3 กลุ่ม สามารถอธิบายค่าความแปรปรวนได้ร้อยละ 56.65 ซึ่งกลุ่มที่ 1 แรงจูงใจด้านการพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง สามารถอธิบายค่าความแปรปรวนได้มากที่สุด ในส่วนของความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติ พบว่า ผู้มาเยือนส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับกฎระเบียบฯ อยู่ในระดับมาก แต่สำหรับกฎระเบียบที่ประกาศใช้ใหม่ ส่วนใหญ่ของผู้มาเยือนยังเข้าใจไม่ถูกต้อง โดยผู้มาเยือนส่วนมากมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับกฎระเบียบฯ จากสื่อประชาสัมพันธ์ออนไลน์ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ผู้มาเยือนมีความตระหนักถึงสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในระดับสูง และมีความคิดเห็นในด้านความเหมาะสมของกฎระเบียบฯ อยู่ในระดับสูง

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตอบสนองของผู้มาเยือนต่อกฎระเบียบการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติในทิศทางบวก คือ ความตระหนักต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ และแรงจูงใจด้านความต้องการส่วนบุคคล ในขณะที่ปัจจัยที่มีผลในทิศทางลบ คือ กิจกรรมที่ประกอบจริงในพื้นที่และประสพการณ์ในการมาเยือน โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุด คือ ความตระหนักต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ด้วยค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยมาตรฐาน (beta) เท่ากับ 0.480

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. จากผลการศึกษา ผู้มาเยือนส่วนมากยังคงเข้าใจไม่ถูกต้องเกี่ยวกับกฎระเบียบเรื่องใหม่ หรือที่ประกาศบังคับใช้ไปได้ไม่นาน ดังนั้น ควรเน้นย้ำการประชาสัมพันธ์ให้มากยิ่งขึ้นถึงกฎระเบียบข้อดังกล่าว เพื่อให้ผู้มาเยือนได้รับทราบและปฏิบัติตามได้อย่างเหมาะสม

2. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศเกี่ยวกับกฎระเบียบการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการให้มากขึ้น โดยเน้นสื่อประชาสัมพันธ์เป็นรูปแบบออนไลน์เป็นหลัก อาจจะลงเนื้อหาในช่องทางออนไลน์ของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ช่องทางออนไลน์ของแต่ละอุทยานแห่งชาติ รวมไปถึงช่องทางออนไลน์ของธุรกิจการท่องเที่ยว ตลอดจนองค์กรที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3. กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช ควรมีการประชาสัมพันธ์ หรือให้ความรู้แก่ผู้มาเยือนถึงกฎระเบียบการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติเพิ่มเติม ตลอดจนเพิ่มป้ายสื่อความหมายที่สามารถกระตุ้นให้ผู้มาเยือนเกิดความตระหนักต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น ป้ายชะลอความเร็วของรถยนต์ ป้ายพื้นที่การสูบบุหรี่ ป้ายจุดทิ้งขยะ หรือป้ายใด ๆ ที่ข้อความร้องขอให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ เป็นต้น เพื่อเพิ่มการตอบสนองต่อกฎระเบียบในทิศทางที่ดีมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาความคิดเห็นของผู้มาเยือนชาวต่างชาติร่วมด้วย เนื่องจากอุทยานแห่งชาติในประเทศไทยได้รับความสนใจจากผู้มาเยือนชาวต่างชาติเป็นอย่างมาก อีกทั้งผู้มาเยือนชาวต่างชาติต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ทางอุทยานแห่งชาติบังคับใช้ด้วยเช่นกัน

2) ควรศึกษาความคิดเห็นของผู้มาเยือนบางส่วนที่ยังเห็นว่ากฎระเบียบการใช้ประโยชน์ด้านนันทนาการในอุทยานแห่งชาติยังไม่เหมาะสม เพื่อพัฒนากฎระเบียบให้ครอบคลุมและตอบสนองแก่ผู้มาเยือนทุกกลุ่ม

REFERENCES

- Jantowat, H., Phongkhieo, N. T., Kaitpraneet, S. 2011. Responses toward regulations and recreational user management measures of visitors to Doi Suthep-Pui National Park, Chiang Mai province. *Thai Journal of Forestry*, 30(2): 39-47. (in Thai)
- Kajonsilp, B. 2006. *Research Statistics (9th ed.)*. Nonthaburi: PS Printing House, Nonthaburi, Thailand. (in Thai)
- Khaopong, C., Rattana, K., Pattaratuma, A. 2018. Visitors' satisfaction on facilities and services of Mu Ko Chang National Park: A case study of Mu Ko Rang, Ko Mak sub-district, Ko Kut district, Trat province. *Journal of Forest Management*, 12(23): 65-76. (in Thai)
- Loakaewnoo, T., Phumsathan, S., Phongkhieo, N.T. 2015. Environmental awareness of visitors to Erawan National Park, Kanchanaburi province. *Kasetsart Journal-Social Sciences*, 36(1): 34-46. (in Thai)
- Mathavararug, A. 2002. *Tourist's Knowledge of Ecotourism at Doi Inthanon National Park, Chiang Mai Province*. M.S. Thesis, Kasetsart University, Bangkok, Thailand. (in Thai)
- National Parks Office. 2022. *Statistics of National Park Service Fee, Tourists and Vehicles*. <https://portal.dnp.go.th/Content/nationalpark?contentId=20014>, 1 May 2022.
- Paisarn, N., Emphandhu, D. 2008. Visitors response behaviors to warning signs in Phu Kradueng National Park, Loei province. *Thai Journal of Forestry*, 27(2): 48-57. (in Thai)
- Pollution Control Department. 2022. *Study of the Proportion, Origin and Composition of Dust Particles no Larger than 2.5 Microns (PM2.5) in Bangkok*. http://air4thai.com/tagoV2/tago_file/books/book_file/6c8b56563dd78218eec09833a7397b1d.pdf, 15 November 2023.
- Phumsathan, S., Thongkaew, O., Pongpattananurak, N., Udomwitid, S. 2017. Tourism potential and visitors opinions toward tourism activities in Pha Wang Nam Khiao-Pha Khao Phu Luang forest reserve tourism network, Nakhon Ratchasima province. *Journal of Forest Management*, 11(21): 13-25. (in Thai)
- Prathumthin, S., Phongkhieo, N. 2018. Classification of recreation conflicts in national park areas. In: *Proceedings of 56th Kasetsart University Annual Conference: Science and Genetic Engineering, Architecture and Engineering, Agro-industry, Natural Resources and Environment*. The Thailand Research Fund, Bangkok, pp. 879-904. (in Thai)
- Silangir, P. 2017. *Factors Related to Self Care Behaviors Among Elderly of Phayao Province*. M.Ph. Thesis, Thammasat University, Bangkok, Thailand. (in Thai)
- Thongkerd, S., Rattana, K., Pattaratuma, A. 2022. Tourist satisfaction towards tourism services at Ramkhamhaeng National Park, Sukhothai province. *Thai Journal of Forestry*, 41(1): 22-34.
- Thaweerat, P. 1997. *Research Methods in Behavioral and Social Sciences*, 7th ed. Educational and Psychological Testing Office Srinakharinwirot University Prasarnmit, Bangkok, Thailand. (in Thai)
- Yamane, T. 1973. *Statistics: An Introductory Analysis*. Harper International Edition, Tokyo, Japan.